

De schoolmeesters van Ferwerderadeel in de loop der tijden.

1. Blija

Op 24 jan. 1540 werd Johannes Huisbergen, schoolmeester te Blija, gestraft wegens het hebben van verboden boeken.^a Op 22 okt. 1600 was Doeckle Dircxs, gewezen schoolmeester te Blija.^b In 1602 werd een mr. Feycke afgezet. Echter "zonder reden", daarom trachtte de Synode de ingezetenen te bewegen "hun meester te continueeren".^c In aug. 1609 verzocht mr. Sijrd Coerts, schoolmeester te Blija, de classis Dokkum om predikantsexamen te mogen doen.^d

Op 27 maart 1617 was mr. Offe Botesz schoolmeester te Blija; op 21 juli van dat jaar werd hij Offke Botesz, "schoolmeester te Blije" genoemd.^e Op 24 aug. 1623 waren "Offe Botes schooldienaar tot Blija ende Teijts Sipkedr. echtelieden".^f Volgens het diaconieboek was hij hier in mei 1625 nog en ook in juni 1631 en op 22 juli 1633 kwam hij nog voor.^g (Er staat niet bij waar, doch ongetwijfeld nog te Blija.) In jan. 1657 was de weduwe van mr. Ofke te Blija met haar tegenwoordige man Jan Pijtters Scheltema.^h

Op 1 sept. 1642 was mr. Pijtter Folckerts schoolmeester te Blija; hij was dat ook nog op 2 maart 1644.ⁱ In mei 1661 werd genoemd: wijlen Gielt Alabarts, in leven rechter en ontvanger van Blija.^j Op 31 okt. 1662 werd mr. Tijs Popkes aangenomen als lidmaat.^k In 1673 was hij in Nes (WD), waarheen hij dus in 1667 vertrokken kan zijn.

Op 18 mei 1666 werden mr. Ebe Tjallingsz en zijn vrouw Saak Gerks met attestatie aangenomen. (Het is niet zeker of hij ook schoolmeester was; op de lidmatenlijst van 1659 schijnen zij ook voor te komen.)

Op 26 juli 1667 werd mr. Job Jans gedoopt en aangenomen als lidmaat. Hij werd hier schoolmeester en ook dorprechter. Hij trouwde hier op 16 maart 1671 met Sijke Martens, eveneens van Blija (trouwboek). Ook in 1691, 1695, 1705, 1711 en in okt. 1715 was hij hier nog.^l (In 1707 was hij 65 jaar.) Hij is op 6 feb. 1722 in zijn 80e levensjaar overleden. Zijn vrouw Cijke Gerbens overleed op 10 juni 1722. Kinderen uit dit huwelijk waren: Jan, gedoopt op 18 jan. 1691; Marten, geboren in 1673 (overleden) en nog een Marten geboren in 1675, welke ook is overleden.

Zijn zoon Marten Jobs, gedoopt op 28 juli 1683, nam de betrekking reeds voor zijn vader waar en werd na diens dood definitief aangesteld. In juli 1716 was Marten Jobs ook dorprechter te Blija. Zijn vrouw was Grietie Tjerks; hun zoon Tjerk Martens was omstreeks 1718 geboren en was in 1734 nog in leven. Marten Jobs overlijdt reeds op 27 nov. 1729.

Op 29 april 1731 werd Simon Tjerks, schoolmeester alhier, op belijdenis des geloofs lidmaat van de hervormde kerk. Op 6 april 1738 en in aug. 1738 was hij tevens dorprechter te Blija. Hij is hier ook overleden.

Op 6 sept. 1739 kwam attestatie in van Rentie Jenties, schoolmeester en dorprechter, en Yfke Jans zijn huisvrouw, hier overgekomen van Reitsum. Hij stond hier in 1744 nog. Hij is hier

a Sententieboek, JJ 1; J. Reitsma, *Honderd jaren uit de geschiedenis der kerkhervorming en der hervormde kerk in Friesland* (Leeuwarden 1876), p. 74.

b Quaclap 19.

c S. Cuperus, *Kerkelijk leven der Hervormden in Friesland tijdens de Republiek*, 2 dln., (Leeuwarden 1916-1920), II, p. 171.

d Classis Acta Dokkum.

e West-Dongeradeel Q 3, fol. 263 en Q 4, fol. 113.

f Protocol Nots. Aeneae, fol. 1°.

g Menaldumadeel A 11 (1631); W-Dongeradeel, Q 9, fol. 16-17.

h Authorisatieboeken Dokkum.

i Wonseradeel S 41.

j Processtukken.

k Lidmatenlijst.

l Testamenten Hof EEE 6, fol. 456 (21 sept. 1691).

overleden op 10 sept. 1749, op bijna 58-jarige leeftijd. Toen kwam mr. Claas Ages, die echter met zijn vrouw Christina Wijgers, reeds in dec. 1752 naar Irnsum vertrok.
Op 26 okt. 1756 was Douwe Jacobs dorprechter te Blija en waarschijnlijk ook schoolmeester.
Op 9 maart 1761, 2 april 1764 en in jan. 1765 werd hij ook genoemd.
Op 22 dec. 1793 zijn te Blija gehuwd: Pieter Liewes, schoolmeester aldaar en Grietje Pijtters, mede van Blija. Hij was tevens dorprechter en ontvanger. In 1815 werd hij Pieter Liewes Westerbaan genoemd, dorprechter en schoolmeester zonder rang. In 1806 (en in 1815) bedroeg het traktement: *f* 120 van de kerk (als koster en voorzanger), *f* 80 van de grietenij en de schoolpenningen van ca. 90 leerlingen à *f* 1,20 en vrij wonen. Onder zijn schoolmeesterschap werd op 18 okt. 1827 een nieuwe school door de schoolopziener M. Martens ingewijd. Hij is hier op 17 juni 1829 overleden.
Op 1 jan. 1830 kwam Hendrik Ferwerda (2e rang), van Wijnjeterp. Hij herdacht op 15 jan. 1867 zijn 40-jarig jubileum. In het voorjaar van 1868 is hij eervol ontslagen, wegens lichaamsgebreken. In 1868 werd de school met een derde lokaal vergroot en in maart van dat jaar kwam Dirk Weber van Hogebeintum. A. Beima kwam in 1877, maar vertrok in 1892 naar Wierum. Hij heeft blijkbaar de school even waargenomen, want in 1878 was Dirk Weber weer in functie. Deze ging in 1898 met pensioen. In 1887 werd een vierde lokaal bijgebouwd; het werd toen een tweemansschool.
In 1899 werd Y. Loopstra van Oosterend benoemd. In 1904 was J. Cancrinus hoofd van de school te Blija; hij is in 1910 vertrokken. In maart 1911 werd Sjoerd Klazes Sipma als zijn opvolger aangesteld. Hij ging in 1944 met pensioen. Hij overleed op 12 jan. 1951 te 's Gravenhage; hij was toen 68 jaar. Zijn weduwe was Geertje Posthuma.
In 1944 kwam J. Oostrra. Hij werd in 1946 benoemd als leraar aan de ambachtschool te Winschoten. Hij werd toen opgevolgd door J.M. Bekius, die daarvoor onderwijzer te Hallum was. In 1948 vertrok hij weer naar Hallum. Hij werd opgevolgd door J. Steenbeek, welke onderwijzer te Wirdum was geweest. In 1954 stond hij hier nog.

Bijzonder onderwijs

In okt. 1896 werd er een school voor christelijk nationaal onderwijs (gereformeerd) te Blija opgericht. Op 1 okt. 1896 werd B. Krol benoemd als hoofd; hij was daarvoor onderwijzer te Rinsumageest geweest. In 1925 ging hij met pensioen. In de herfst van dat jaar werd hij opgevolgd door J. Doornbos, die reeds sedert 1910 onderwijzer aan deze school was. Hij ging op 1 aug. 1954 met pensioen. Toen werd E. Urbach benoemd; ook hij was al onderwijzer aan deze school.

2. Ferwerd

In 1580 was Serp Harinxz koster te Ferwerd.^a
In aug. 1618 verzocht Doecke Tibery Albada, schooldienaar te Ferwerd, de classis Dokkum predikantsexamen te mogen doen. In 1619 of 1620 tekende Jacob Hendrijcks, schooldienaar te Ferwerd, de formulieren naar aanleiding van de Dordtsche Synode in het classicale boek van Dokkum.
Op 27 juli 1623 was de huwelijksproclamatie te Dokkum van Roeleff Jansen, schoolmeester te Ferwerd, en Ulkien Rienx, weduwe van Pieter Bauckes, te Dokkum.^b Op 12 jan. 1640 was mr. Menne Sybesz te Ferwerd getuige bij een testament; het is niet zeker of hij ook schoolmeester was.^c

a J. Reitsma, *Oostergo. Register van de geestelijke opkomsten van Oostergo* (Leeuwarden 1888), p. 83.
b Gerecht. Huw. Procl. Dokkum.
c EEE 1.

In juni 1652 was mr. Tierck Tomasz hier als schooldienaar;^a in juni 1662 was hij hier nog.^b Hij was geen organist, ofschoon Ferwerd toen reeds een orgel bezat. Organist was sedert 1652 Thomas Bucquoy, *notaris publicus*, die eerder korte tijd schoolmeester te Beetgum was geweest. Thomas Bucquoy is in 1667 overleden.

Op 15 juni 1666 kwam mr. Petrus Abrahammi Stelma als schoolmeester te Ferwerd. De attestatie kwam op 29 juli 1666 uit Lemmer. Zijn vrouw was op 5 dec. 1666 Doetie Jansdr., weduwe van wijlen Louw Cornelisz.^c Zijn eerste vrouw Hijltie Petrus Bechius van Tzum was hier overleden. Hij hertrouwde in feb. 1673 met Brechtje Wijtzes. Op 26 dec. 1676 werd te Ferwerd gedoopt: Daniël, zoon van mr. Petrus Stelma. Op 23 jan. 1684 was hij nog schooldienaar te Ferwerd;^d ook in 1696 was hij hier nog.

Op 2 mei 1700 was mr. Ringer Scheltus schooldienaar te Ferwerd; in dat jaar werd hij ook als organist genoemd.^e In aug. 1702 werd mr. Gowert Ruerlds, schoolmeester te Ferwerd, lidmaat. Hij kwam van Midlum. Zijn vrouw was Rinske Alberts. In 1712 is hij hier nog. In jan. 1710 was Arent Jans provisioneel dorprechter en "adsistent" te Ferwerd. In juli 1716 was Lenert Pieters hier als dorprechter.

In jan. 1719 kwam Jildert Claesen (van Egten) uit Wanswerd als schoolmeester en organist.

Op 19 nov. 1719 was te Blija de derde proclamatie van het huwelijk met Romkjen Tjallis, toen zijn zij met attestatie vertrokken. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren: Claes (ca. 1731) en Antje (ca. 1734). Op 2 juli 1738 was hij hier nog. Hij overleed vóór 4 mei 1748; zijn vrouw Romkje is vóór 22 nov. 1736 overleden.

Hij werd in 1748 opgevolgd door zijn zoon Niklaas Jz. van Egten, hier gedoopt op 2 nov. 1731. Hij had in de winter van 1747/1748 te Groningen van de heer Lustig het orgelspelen en muziek geleerd. Hij is in 1769 overleden. Zijn vrouw Gelske Tijssen overleed in 1771. Zij lieten vier kinderen na: Jildert Clasen 9 jaar, Trijntie 12 jaar, Romkje 6 jaar en Grijtje 4 jaar. In nov. 1769 kwam mr. Wijtze Eits Feddema van Dantumawoude, met zijn huisvrouw Antje Lieuwes. Hij was een zoon van Eit Wijtzes, schoolmeester te Anjum. Hij is hier overleden op 14 okt. 1781.

In 1782 kwam mr. Andries Tjitzes Rijpma als schoolmeester en organist; hij was geen dorprechter. Zijn moeder, de weduwe Tjitze A. Rijpma, woonde in 1784 te Ried. Hij is overleden op 31 maart 1810, oud 64 jaar. In dec. 1810 werd zijn zoon Lolke Andries Rijpma (2e rang) benoemd. Hij had de school reeds provisioneel waargenomen. Hij was tevens koster en organist. Het traktement bestond uit *f* 200, schoolpenningen en vrij wonen. Hij overleed op 5 juli 1829. Toen werd Gerardus Gilis van der Velde provisioneel benoemd.

In 1830 kwam er een nieuwe school en op 1 jan. van dat jaar werd Jelte Tjitzes van der Ley (2e rang) van Wanswerd aangesteld. Hij trouwde op 16 april 1831 met W. de Boer van Marrum. Het traktement was *f* 250 van de kerk als koster en organist; schoolpenningen van ca. 150 leerlingen à *f* 1,20; van ca. 30 leerlingen avondschool à *f* 0,15 per week (gedurende drie wintermaanden) en een woning. Bij resolutie van Gedeputeerde Staten van 13 april 1837 werd hij afgezet wegens dronkenschap, met intrekking van zijn akte. Bij resolutie van Gedeputeerde Staten van 16 jan. 1840 kreeg hij de akte terug. Blijkbaar was van der Ley reeds geschorst, want als provisioneel onderwijzer kwam A. Aalders (2e rang) voor.

Omstreeks sept. 1837 werd Ritske Simons Klewitz (2e rang) van Wanswerd aangesteld, zoon van S. Klewitz te Kollum. Hij was gehuwd met Aukje Gerrits Sinia. Hij stond hier tot 1872, toen hij met pensioen ging. In 1862 was Johannes Greidanus hier hulponderwijzer. In 1871 kwam er een nieuwe school. Als opvolger van Klewitz werd op 1 juni 1872 Douwe Kanon, provisioneel te Kooten, benoemd. Op 1 juni 1874 vertrok hij naar Vrouwenparochie. Hij werd toen opgevolgd door P. Hulshof van Deventer. Hij had op 1 nov. 1913 het onderwijs 50 jaar gediend en werd toen benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Hij is op 16 aug. 1924 te Ferwerd overleden.

a Recesboek Ameland, B 5.

b Ook in 't Bildt H6, fol. 90 e.a.

c Menaldumadeel I 25, fol. 156°.

d Ferwerderadeel C 3.

e Ferwerderadeel Q 1, fol. 365°; Oosterhof-Penning.

In 1915 werd hij opgevolgd door U. de Boer. Op 1 jan. 1921 werd Y. Goinga van Zweins benoemd; deze ging op 1 juni 1954 met pensioen. Als zijn opvolger werd toen O. Glimmerveen aangesteld, welke onderwijzer te Den Oever was geweest. In 1950 werd de school verbouwd.

Bijzonder onderwijs

Op 20 juni 1865 werd de eerste steen gelegd voor een christelijke school in Ferwerd. Dit werd later de hervormde school. De oorspronkelijke opzet was: "De Vereeniging tot bevordering van het Christelijk Onderwijs", d.w.z. voor gereformeerden en hervormden samen.

Op 15 nov. 1865 werd de school geopend en toen trad Jan Hendrik Wessel in functie als hoofd. Hij vertrok in 1880 naar Rotterdam. Hij werd opgevolgd door H.S. Bartlema, voorheen hulponderwijzer in Minnertsgra, Doetinchem en Heeg. In het voorjaar van 1884 vertrok hij naar Ee. Zijn opvolger was J. Blauw, die hier waarschijnlijk was tot 1890.

In dat jaar werd P. Wielinga, geboren in 1867, als hoofd aangesteld. Hij was eerder onderwijzer te Kralingen en te Sneek. In 1892 vertrok hij naar Hoogeveen. Later werd hij: leraar aan de christelijke kweekschool te Groningen; in 1904 schoolopziener van het arrondissement Borger, in 1911 districtopziener van het arrondissement Drenthe en in 1929 hoofdinspecteur 2e Hoofdinspectie, die in 1933 werd opgeheven. Hij was van 1933 tot 1937 lid van de Tweede Kamer. In okt. 1941 is hij te Utrecht overleden.

Wielinga werd in 1892 in Ferwerd opgevolgd door Johannes van der Vlugt. In 1922 werd een nieuwe (CVO) school gebouwd. Van der Vlugt ging op 1 april 1933 met pensioen en is op 4 maart 1936, op 68-jarige leeftijd, overleden. Hij was op 1 april 1933 opgevolgd door F. Riemersma, onderwijzer te Sexbierum. In 1955 werd de school geheel gerestaureerd.

Op 1 nov. 1901 werd een gereformeerde school geopend in Rehoboth, naast de gereformeerde kerk. Hoofd werd D. Rinkema, geboren op 20 jan. 1870 te Herbajum, voordien onderwijzer te Enschede. In 1935 ging hij met pensioen en op 25 maart 1939 is hij te Apeldoorn overleden. Zijn opvolger werd op 1 feb. 1935 Tj. Feddema van Pieterburen (Gr.). Deze was in 1806 geboren te Rinsumageest en was eerder onderwijzer te Wierum (1915), Oudebildtdijk en Anjum. In 1920 werd een nieuwe school gebouwd aan de Marrumerweg. Feddema vertrok in 1944, waarna J. Penninga aantrad als hoofd van deze school.

Eind 1919 werd de "Vereniging voor MULO" opgericht en op 16 april 1920 werd de christelijke ULO school officieel geopend. De school was eerst gevestigd in de oude gereformeerde school; hoofd was A. van Kalken. In 1921 werd H. van Dijk als zijn opvolger benoemd. Op 1 mei 1931 werd J. Ketellapper van Heemstede aangesteld. In aug. 1936 werd hij hoofd van de ULO te Bilthoven. Hij werd toen opgevolgd door H. Visser, onderwijzer aan een instituut te Bussum. Op 1 jan. 1940 werd deze hoofd van een ULO-school te Amsterdam. Zijn opvolger werd toen J. Wildeboer, onderwijzer uit Zutphen. Deze is in de oorlog niet uit Duitsland teruggekomen. In nov. 1945 werd B. Kouwenhoven benoemd, die hier al onderwijzer was. Hij was in 1954 nog in functie.

3. Genum

In 1580 was Floris Hendrixz "scholemester" in Genum.^a

In aug. 1667 vertrokken mr. Joost Janssen schooldienaer en Meijnts Jansdr. zijn huisvrouw met attestatie naar Britsum. In sept. 1667 kwam mr. Pijtter Nammens hier voor als schoolmeester. Op 19 mei 1680 was hij hier nog: "Pijtter Nammens schooldienaer tot Genum, beboet wegens plockhaeren".^b

a Reitsma, *Oostergo*, p. 66.

b Ferwerderadeel C 2.

Op 27 april 1667 was Douwe Douwes, schooldienaar te Genum;^a ook in feb. 1688 was hij hier. In 1707 was hij tevens dorprechter. Zijn vrouw heette Feikje Thijssen. In 1710 was hij hier nog als schoolmeester en dorprechter; hij was toen 48 jaar. Ook op 30 jan. 1721 was hij hier nog.^b Hij is vóór dec. 1726 overleden en in 1727 verzocht de classis aan de grietman om een nieuwe schoolmeester te benoemen.^c

In 1744 was Otto Lamberger hier; het is niet zeker of hij ook schoolmeester is geweest.

In maart 1762 en in 1763 was Sierck Cornelis, schoolmeester te Genum, met Antie Harmens zijn huisvrouw.

In 1784 trouwde Pijter Sijbes, schoolmeester, hier met Grietje Lijkeles. In 1791 stond Taeke Oenses hier als schoolmeester en ontvanger. Zijn vrouw was Saakje Eelties. In april 1800 berichtte de gemeenteraad aan het Departementaal Bestuur van de Eems, dat deze school vacant was.

In maart 1804 was Pieter Gerrits (Rijpstra) hier als schoolmeester. Hij was gehuwd met Teetske Hedsers (van der Kooi). Hij was schoolmeester tot mei 1808. Hij woonde later te Oostrum en overleed daar op 16 sept. 1821.

In mei 1808 kwam mr. Gjalt Jans Meijer van Terwispel; hij was provisioneel schoolmeester te Hemrik. Zijn vrouw heette Jinke Jalderts de Vries. Hij vertrok na 17 mei 1812 naar Baard. Zijn traktement kwam uit 12½ pondemaat *greidland* en bestond verder uit ca. *f* 40 aan schoolpenningen en vrij wonen.

In 1813 werd Gerben Boersma (3e rang) provisioneel benoemd. Op 10 april 1814 kreeg hij een vaste aanstelling. Hij overleed op 29 okt. 1828. De school werd toen provisioneel waargenomen door de kwekeling K. Hoff. In 1830 werden de scholen van Genum en Jislum gecombineerd en werd een nieuwe school gesticht halverwege de beide dorpen, doch onder Genum. (Zie verder.)

4. Jislum

In sept. 1677 was mr. Wijbe Piers hier schoolmeester. Hij stond hier in sept. 1686 nog.

Op 8 aug. 1690 kwamen met attestatie: Tjeerd Jans, schooldienaar, en Eelkje Couperus zijn vrouw. Hij hertrouwde hier in 1711 met Sijbrig Tiepkes.

In 1715 stond hier mr. Meynte Harmens. Zijn eerste vrouw was Yttie Pijters; later, in 1742, was Jantje Eelkes van Finkum zijn echtgenote. In de lijst van *Quotisatie* in Ferwerderadeel van 1749 staat hij omschreven als " zijnde oud, arm en blind".

Op 7 juli 1782 trouwde Beernt Jans, schoolmeester te Jislum, aldaar met Jantie Dircks Doornbos van Hallum. Hij was hier in 1796 nog, maar vertrok waarschijnlijk in 1797 naar Holwerd.

In juli 1801 kwam schoolmeester Tjerk Lijkles met attestatie van Waaxens (WD). In 1815 vinden we hem onder de naam Tjerk Lijkles Reidendein. Hij stond hier tot zijn dood in het najaar van 1821. (In 1815 wordt ook Gerben Oebeles Boersma genoemd als schoolmeester.^d) Na de dood van Reidendein werd de school tot 1824 provisioneel waargenomen door Jan Martens Stiensma (3e rang). De school stond naast de kerk. Op 9 feb. 1824 werd Anthony van Velden (3e rang), geboren omstreeks 1795, aangesteld. Het traktement bestond uit *f* 100, de schoolpenningen en een woning. Hij vertrok in 1830 als secondant naar Hallum.

5. Genum en Jislum

In 1830 zijn de scholen van Genum en Jislum gecombineerd en werd een nieuwe school gesticht halverwege de beide dorpen, doch onder Genum. Deze school werd toen provisioneel waargenomen door K. Hoff. Op 1 jan. 1831 werd Simon Bakker benoemd. Zijn salaris bedroeg *f* 100 en *f* 115 uit landerijen, de schoolpenningen en een woning. Hij kreeg op 1 okt.

a Ferwerderadeel C 3.

b Processtukken Civ. Sent. 10 feb. 1711, port. 200, no. 11; Crim. Sent., port. 61 (1721).

c Ferwerderadeel N 1 (1726); Cuperus, *Kerkelijk leven*, dl. II, p. 170.

d *Frysk en Frij*, 19 dec. 1947.

1848 eervol ontslag. Op het kerkhof van Raard ligt een Simon Harmens Bakker, weduwnaar van Trijntje Reinderts Tolsma, geboren 8 maart 1806, overleden op 20 dec. 1880; "in leven rustend hoofdonderwijzer, laatst rentenier te Raard".

In 1848 bestond het traktement uit: *f* 100 van de kerk van Jislum; het vruchtgebruik van 4 bunder en ruim 77 roeden *greidland* van de kosterie te Genum (huur jaarlijks *f* 240 bruto); 15 roeden bouwland van de kosterie te Jislum (huur jaarlijks *f* 19); het schoolgeld van ca. 30 leerlingen à 30 cent per kwartaal en een woning. Daar tegenover stond een jaarlijkse uitkering van *f* 10 aan de kerkvoogdij te Genum.

Omstreeks jan. 1849 werd Willem Antoni de Jong (3e rang) aangesteld; hij was eerder ondermeester te Ferwerd. In dat jaar trouwde hij met Lipkje J. Deinema. Hij overleed op 13 dec. 1855, bijna 32 jaar oud, in de bloei van zijn leven.

Op 1 juli 1856 werd E. Kruizinga Dz. benoemd als zijn opvolger. Het traktement bestond toen uit *f* 100 en ca. *f* 260 uit landerijen, schoolpenningen en een woning. Hij vertrok op 1 aug. 1857 naar Arum.

Op 10 nov. 1857 werd R.H. Beute (2e rang), ondermeester te Ferwerd, aangesteld. In 1883 werd te Genum een nieuwe school gebouwd van de afbraak van de school te Lichtaard. Beute stond hier tot 12 mei 1891. De school werd toen opgeheven en hij ging zelf met pensioen.

6. Hallum

In 1558 was Pieter van Glabbeek, schoolmeester in Hallum, alhier getuige bij het testament van Ruurd Aebbinga.

In 1580 was Wopke Roellofz organist te Hallum.^a In dec. 1580 was hij in Foudgum en heette toen Gabriel Roleffz.

In 1589 werd Petrus Aemelius uit Friesland gebannen; hij was schoolmeester te Hallum geweest.^b Vóór 1587 was hij predikant in Idaarderadeel geweest.^c In 1591/1592 kwam mr. Gerrit Sibrandts voor.^d Hij was waarschijnlijk de opvolger van mr. Petrus.

Op 14 jan. 1602 werden de inwoners van Hallum opgeroepen om een schoolmeester te kiezen in de plaats van mr. Balthazar Caspers.^e

In nov. 1617 was mr. Reijner Sickesz hier schoolmeester; zijn vrouw was Tziets Outgers. Op 1 jan. 1621 werd Wijbren, zoon van mr. Reiner Sickesz gedoopt.^f Ook in 1625 en in jan. 1626 was hij hier nog.^g In juni 1629 was hij evenwel schoolmeester te Hijum.

In april 1630 kwam mr. Pier Jeltsz hier voor als schoolmeester. Hij werd ook Pier van Outkerck genoemd. Hij lichtte op 27 nov. 1630 attestatie om met Doed Dirxdr. van Oudkerk te trouwen. In 1654 was er een mr. Pier Jeltet te Bajum.

Op 8 juni (of mei) 1637 kwam mr. Joannis Theodory, schoolmeester te Hallum, met zijn huisvrouw Impke met attestatie van St. Jacobiparochie. Het is niet zeker of hij daar schoolmeester geweest is. In Hallum was hij zeker schoolmeester; later was hij notaris.^h Zijn vrouw Imck Epedr. is op 8 dec. 1642 overleden en ligt begraven in de kerk van Hallum. Hij is later hertrouwd, want op 6 dec. 1646 werd zijn dochter Knier gedoopt. In 1647 had hij twist met iemand uit de gemeente, een ouderling; beiden werden schuldig bevonden, doch het werd met handgeving verzoend. Volgens een aantekening van ds. Nisener in diens lidmatenregister is hij in 1648 vertrokken. In 1653 kwam een Johannes Theodory te Driesum voor.

a Reitsma, *Oostergo*, p. 107.

b J. Reitsma, *Honderd jaren uit de Geschiedenis der Hervorming en der Hervormde Kerk in Friesland* (Leeuwarden 1876), p. 255 noot 1.

c Reitsma, *Oostergo*, p. 15 noot 4; *Criminele Sententies* (16 juli 1601).

d Recesboek Leeuwarderadeel.

e Reitsma, *Honderd jaren*, p. 312 noot 1.

f Aantekeningen uit het kerkeradsarchief van D. Cannegieter.

g Idaarderadeel J 3 (16 juni 1625); Barradeel B 2 (jan. 1626).

h Cannegieter archief; Twee gedenkpreken over Hallum door ds. S.J. Rutgers (1888).

Volgens Cannegieter was hier van 1662 tot 1664 een Obias Obia als schoolmeester.^a Indien hij hier geweest is, dan in elk geval niet langer dan tot 1669. Op 21 mei 1669 kwam mr. Age Meijner, schoolmeester en organist van Engelum; op die datum werd hij ook lidmaat. Het traktement bedroeg 106 c.g. per jaar. Hij is hier op 6 okt. 1672 getrouwd met Trijntje Wiggers. Ook op 5 maart 1684 was hij nog schoolmeester.^b Hij was hier in april 1693 nog steeds schoolmeester en werd op 5 aug. 1696 benoemd tot ontvanger te Hallum, waaraan 225 c.g. traktement verbonden was. Zijn vrouw is op 24 dec. 1703 overleden, oud 54 jaar.^c Hij bleef de orgeldienst waarnemen voor 50 c.g. per jaar, tot aan zijn dood op 4 dec. 1712, op 68-jarige leeftijd.

In 1693 heeft Broer Douwes de school tijdelijk bediend. Hij was schoolmeester te Finkum. In nov. 1693 kwam mr. Melle Pieters Rinsma, hier als schoolmeester met attestatie van Drachten (23 juni 1693) op een traktement van 56 gld. In juli 1692 was hij in Drachten getrouwd met Grietje Gerrits van Hallum. (De geboden waren te Hallum aangegeven op 24 juni 1692.) Hij was omstreeks 1665 geboren en in nov. 1715 dus ruim 50 jaar. Sedert 1712 was hij organist voor 50 gld. per jaar; tevens bleef hij ontvanger. In 1713 werd het traktement 106 gld. Hij deed op 12 mei 1733 afstand van zijn post; in 1734 was hij nog lidmaat. Hij leefde nog in 1749.^d

In mei 1733 werd mr. Folkert Melles Rinsma hier schoolmeester en organist. Hij werd lidmaat op 22 mei 1734. Hij was een zoon van de vorige meester Melle Pieters Rinsma, en was hier gedoopt op 7 jan. 1714. Op 3 april 1740 trouwde hij te Hallum met Bouckjen Pieters van Cornjum. Hij is op 15 sept. 1771 hertrouwd met Antie Sickes Bierumer van Sexbierum. "Wegens zijn hoge jaren" stonden de stemgerechtigde ingezetenen van Hallum hem in 1783 toe om "het Orgel Musijk in de Kerk te laten waarnemen door Folkert Wijnzens, zoon van den dorprechter" - reeds in 1764 was Wijnzen Jans dorprechter - met ingang van 1 nov. tegen een salaris van *f* 50 per jaar, waarvan de oude meester *f* 25 zou betalen en de kerk *f* 25.^e In mei 1789 deed hij ook afstand van de schooldienst; hij overleed op 16 april 1790.

In aug. 1687 kwamen mr. Herman Eelckesz Adama en Antje Hermens met attestatie van Leeuwarden. Het is niet zeker of hij schoolmeester is geweest.

In mei of juni 1789 trad mr. Einte Sijtzes (de Vries) in functie als schoolmeester en organist. Hij was hier geboren op 6 feb. 1770 en trouwde op 18 okt. 1789 met IJtje Tjeerds alhier. Op 5 mei 1799 is hij hertrouwd met Aafke Hendriks Stelwagen, van Hallum. Het traktement was nog steeds *f* 106, doch werd op 1 mei 1796 met *f* 150 verhoogd. Hij was evenmin als zijn voorgangers dorprechter. Het traktement bedroeg in 1816: *f* 256 (van de kerk), de opbrengst van 4½ pondemaat land (ca. *f* 100), schoolpenningen van 150 leerlingen (ca. *f* 200) en vrij wonen. Hij stond bekend als een "baas" in het schoonschrijven en ook in het orgelspelen.^f Op 1 nov. 1816 bedankt hij voor zijn post en werd toen cichorei-droger.

Van 1 nov. 1816 tot 10 maart 1817 was Pieter G. van der Schaaf tijdelijk aangesteld. Van Schalsum kwam op 17 maart 1817 Klaas Gerrits Lamring (2e rang). Hij was een burgerwees afkomstig van Bolsward. Op 10 nov. 1819 werd een nieuwe school feestelijk ingewijd. De eerste vrouw van Lamring was Pierkjen Haentjes Stallinga. Zij overleed op 27 nov. 1827, op 45-jarige leeftijd, na een huwelijk van 18 jaar. Op 16 mei 1829 hertrouwde hij met Dieuwke Alberts Jonghoff. Lamring is op 20 of 21 juni 1833, oud 43 jaar en 3 maanden, overleden. Van 1 juli tot 1 dec. 1833 was A. van der Velden provisioneel onderwijzer. Op 2 dec. 1833 ging de benoeming in van Hendrik Roelofs Huisman (2e rang), afkomstig van Schiermonnikoog. Hij is overleden op 20 maart 1841.

In de zomer van 1841 kwam Hendrik Lodewijk Frederik Chaillet (2e rang) van Marrum. Hij was in 1829 getrouwd met Grietje Diemer. Zij overleed op 7 nov. 1856, oud 46 jaar. Hij hertrouwde op 14 nov. 1858 met A. Meijer. In 1843 kwam er een nieuwe school en in 1871

-
- a Archief Provinciale Bibliotheek.
 - b Ferwerderadeel C 3.
 - c Grafsteen te Hallum.
 - d Volgens Cannegieter is hij in 1742 overleden.
 - e Acte kerkvoogdij-archief Hallum.
 - f Gedenkpreken van ds. Rutgers.

werd weer een nieuwe school gebouwd. Op 1 nov. 1876 kreeg hij eervol ontslag. Hij woonde eerst te Leeuwarden, later in Leiden waar hij op 30 maart 1881 is overleden.

Op 1 dec. 1876 kwam Berend Boersma van De Wilp. Sedert 1 nov. 1874 was hij daar hoofd van de school. Hij was op 6 feb. 1846 geboren te St. Annaparochie. Op 12 mei 1912 ging hij met pensioen. Hij is overleden te Groningen op 17 sept. 1922. Zijn weduwe Jacoba de Boer overleed op 3 dec. 1922.

Boersma werd in mei 1912 opgevolgd door Cornelis Sijperda, geboren te St. Annaparochie. (Hij was reeds op 29 feb. 1912 benoemd.) Hij was eerder onderwijzer te St. Annaparochie, Stiens en Zwolle. Het 25-jarig jubileum werd herdacht op 12 mei 1937. Hij ging op 1 april 1943 met pensioen en is te St. Annaparochie overleden op 5 dec. 1947, in de leeftijd van bijna 65 jaar.

Op 1 april 1943 werd zijn opvolger Jan Kingma van Ried aangesteld. Hij is hier op 24 feb. 1948, 49 jaar oud, overleden. Hij werd toen opgevolgd door J.M. Bekius van Blija. Deze werd in 1953 hoofd van School no. 32 in Leeuwarden. Hij werd in Hallum opgevolgd door A. Noort, onderwijzer te Scheveningen. Eind 1955 werd Tj. Hiemstra van Itens zijn opvolger.

Bijzonder onderwijs

In aug. 1872 werd in Hallum een school voor christelijk nationaal volksonderwijs geopend. Als hoofd werd toen G. Jansen van Rijssen aangesteld. Hij vertrok in 1879 naar Transvaal en vocht later mee in de Boerenoorlog en werd gevangen genomen.

Zijn opvolger werd in 1879 Klaas Sprikma van Marssum. Hij vertrok op 1 april 1884 naar Witmarsum. Toen werd Jan Cornelis Luitingh van Smilde benoemd. Hij ging in 1891 naar Monnikendam en is daar in sept. 1912 overleden op 73-jarige leeftijd.

Op 31 aug. 1891 werd G. Fokkema, onderwijzer in Franeker, benoemd. De oude school van 1872 werd in 1909 verkocht voor f 2.250 en de woning voor f 2.440. Een nieuwe school met woning werd gebouwd voor f 6.369 en f 3.514 en op 30 juni 1909 feestelijk ingewijd.

Fokkema ging op 1 mei 1933 met pensioen en overleed op 31 maart 1935. Hij werd op 1 mei 1933 opgevolgd door K. Weizenbach van Pingjum. In 1942 was hij hier nog.

In 1953 werd een nieuwe school met woning op een nieuw terrein gebouwd aan de Marrumerweg en op 31 maart 1954 officieel geopend. De oude school werd verenigingsgebouw en kleuterschool.

7. Hogebeintum

In mei 1597 was Jan Gabbes hier dorprechter; het is niet zeker of hij ook schoolmeester was.^a In 1619 of 1620 tekende Albert Janssens, als schoolmeester te Hogebeintum de formulieren naar aanleiding van de Dordtse Synode in het classicale boek van Dokkum.

In het diaconieboek van Blija-Hogebeintum kwam op 1 okt. 1620 voor: mr. Albert Jansen, diaken; onder de lidmaten van 1659 kwamen nog voor: "mr. Albert en zijn vrou". Daar Blija van 1617 tot 1631 mr. Offe Botes als schoolmeester had, moet mr. Albert Jansen dan wel als schoolmeester te Hogebeintum geweest zijn. In 1661 werd hij mr. Albert Jans, chirurgijn en schooldienaar te Hogebeintum genoemd.^b In mei 1668 was zijn zoon mr. Johannes Alberts hier; het is niet zeker of hij ook schoolmeester was.

Op 30 juli 1669 kwam mr. Kempo Clasesz schoolmeester, met attestatie van Marrum en Westernijkerk, met Bauk Gaatses, zijn huisvrouw. Op 23 sept. 1673 werd hun dochter Grietie gedoopt. Hij was hier in april 1676 nog.

Op 21 feb. 1679 kwam Ipe Annes met attestatie van Leeuwarden, waar hij ook schoolmeester geweest was. Hij was op 11 jan. 1674 te Leeuwarden gehuwd met Nieske Claesen. Op 21 nov. 1680 werd hun dochter Jaspertie gedoopt. Zijn echtgenote overleed op 10 april 1682.^c Op 12 april 1685 is Ype Annes, schoolmeester, hertrouwd met Romck Meeuwes, beiden van

a Hof FF 2.

b Hof van Friesland EEE 2, fol. 437^v.

c Zie: Genealogie Ypey; Wapenheraut 1915.

Hogebeintum.^a In mei 1705 was hij ook als procureur. Op 19 maart 1708 was hij nog steeds schoolmeester te Hogebeintum.^b In nov. 1715 was Ype Annes, procureur en fiscaal van Ferwerderadeel, 70 jaar oud, in Hogebeintum getuige bij een testament. In 1709 was te Marrum sprake van de fiscaal Ype Annes; hij is hier in 1716, op 72-jarige leeftijd, overleden. In okt. 1712 kwamen met attestatie van Reitsum: mr. Anne Ypes en Tzitske Dircks, echtelieden. Hij was hier op 5 april 1682 geboren als zoon van de schoolmeester. Hij volgde dus zijn vader als schoolmeester op. Op 29 juli 1714 werd hun zoon Willem gedoopt, op 5 sept. 1717 werd hun zoon Ype gedoopt en op 15 jan. 1719 hun zoon Johannes. Zij waren hier (of te Blija) in 1721 nog. Hij was in 1724 "gesworen clerq" en is op 22 jan. 1735 overleden. Zijn zoon Willem Annes Ypey was later bijzitter van Ferwerderadeel. Op 26 dec. 1741 en op 2 sept. 1761 was hij dorprechter te Hogebeintum. Zijn zoon Sietze werd schoolmeester te Berlikum.

In 1749 was Teunis Liubbes schoolmeester te Hogebeintum. Hij was toen, evenals op 2 sept. 1761, getuige bij een testament.^c Op 25 okt. 1762 is te Franeker attestatie gelicht om elders te trouwen: Jan Hantjes te Ferwerd, schoolmeester te Hogebeintum, en Akke Andries te Franeker. Op 10 mei 1772 trouwden te Blija: mr. Jan Hantjes en Lysbeth Klazes, beiden van Hogebeintum. (Hij was omstreeks 1740 ingekomen in de gemeente Blija/Hogebeintum met attestatie van Ferwerd en dus in elk geval schoolmeester te Hogebeintum van 1762 tot 1772.) Op 1 mei 1774 zijn te Hogebeintum getrouwd: Hendrik Johannes Brinxma en Tjitske Baukes de Vries, beiden van Ferwerd. Hij was hier weldra schoolmeester en dorprechter, in elk geval in 1777,^d in 1785 en in 1787. Hij was ook procureur-fiscaal van Ferwerderadeel. Op 16 okt. 1809 is hij, 58 jaar oud, overleden.

In 1811 werd de school provisioneel waargenomen door Hendrik Bouwes, onderwijzer te Bornwerd. Hij is omstreeks mei 1815 overleden. In sept. 1815 werd Tjitse Paulus van der Ploeg (3e rang) van Foudgum benoemd. Het traktement bestond toen uit: f 50 en twee grasscharren kosterijland, schoolpenningen van 10 à 12 leerlingen en een woning. Hij kreeg omstreeks 1 jan. 1861 eervol ontslag en is op 27 nov. 1862 alhier overleden, oud 76 jaar. Zijn weduwe was W.T. Hoogterp.

Op 30 maart 1861 werd Dirk Weber, hulponderwijzer te Bergum, benoemd. Hij trouwde op 28 april 1861 met H. Kuipers van Drachten. Hij werd omstreeks maart 1868 overgeplaatst naar Blija. In 1868 kwam A. van der Wal Azn., hulponderwijzer te Opeinde (Sm.). Het salaris was toen f 400 en een woning. Op 6 dec. 1875 werd de nieuwe school ingewijd. Hoofd werd toen Pieter Vlugt, onderwijzer te Joure. Hij vertrok op 1 juni 1880 naar Oudehaske. Toen werd Alle Kooistra van Rottum benoemd. Hij werd in 1901 niet-eervol ontslagen wegens drankmisbruik. Zijn opvolger werd M.G. Visser. Waarna in 1908 J. Beima, onderwijzer te Hardegarijp, benoemd werd. Deze ging in 1911 naar Rijperkerk. In hetzelfde jaar werd de school opgeheven.

8. Lichtaard

In sept. 1677 was mr. Claes Seerps hier schooldienaar. Vóór 2 feb. 1689 overleed mr. Claes Sierps, "geweesene schoeldienaar en ontfangen van den dorpe Lichtaard". Zijn weduwe was Bauck Joannes.^e

Op 24 nov. 1693 stond hier mr. Tiaerd Arriens als schooldienaar en ontvanger. Ook in 1694 werd hij als zodanig genoemd.^f

a Trouwboek Blija/Hoogebeintum.

b Ferwerderadeel C 5.

c DDD 4.

d Intekenaar op "Verheugd Leeuwarden".

e Ferwerderadeel O 1, fol. 95.

f Ferwerderadeel O 2, fol. 640°; Provinciale Bibliotheek, Ms. 1080 (1694).

Op 20 mei 1707 was Rinske Taekes hier; zij was de weduwe van wijlen Lieuwe Gerryts in leven schooldienaar te Lichtaard.^a Er was een kind (Gerrit) van een half jaar.^b Waarschijnlijk is Lieuwe Gerryts slechts kort schoolmeester geweest. Op 21 nov. 1713 was Rintje Jenties hier dorprechter. Op 19 okt. 1724 was hij schoolmeester en dorprechter; hij was toen 33 jaar.^c In april 1744 was mr. Johannes Arjens Bergsma hier als schoolmeester; hij was omstreeks 1711 geboren. In 1761 was hij ook dorprechter. In 1783 was hij hier nog. In 1786 werden zijn vee en koemelkersgereedschap "verboelgoed".^d Zijn vrouw was Nieske Ypey, dochter van Anne Ypey, de schoolmeester van Hogebeintum. Zij is op 16 april 1778 overleden. In juni 1791 was Taede Gerbens Miedema hier als schoolmeester. Hij was tevens dorprechter van Lichtaard en Genum. Zijn vrouw heette Jitske Eintes. Hij is in 1816 overleden. Op 1 jan. 1817 werd Kornelis Wopkes Smidt (3e rang), uit Raard, benoemd. Het traktement bedroeg toen f 84 en de opkomsten van 1 pondemaat weiland en het beweiden van een lange groene reed, de schoolpenningen en een woning met een hof. Smidt werd later afgezet. Op 13 sept. 1819 werd Anne Folkerts Bouma (3e rang) van Foudgum benoemd. In 1830 werd een nieuwe school gesticht. Hij is op 8 sept. 1833 overleden. Toen werd Jacob Eelkes Talsma (3e rang) provisioneel aangesteld. Hij was eerder ondermeester te Hijum. In het voorjaar van 1835 werd hij vast aangesteld. Bij resolutie van Gedeputeerde Staten van 6 mei 1841 werd hij afgezet met intrekking van zijn akte, "wegens bestendig verzet tegen de wettelijke reglementen, voornamelijk betreffende de koepok-inenting". Hij was daarvoor reeds geschorst. Kornelis S. de Jong (3e rang) werd toen provisioneel aangesteld. Op 1 nov. 1841 werd Berend Jans Klasinga (3e rang) benoemd. Hij was eerder ondermeester te Harlingen. Het inkomen bestond toen uit f 134 en enig land, schoolpenningen en een woning. Hij is in 1881 overleden. De school werd in 1882 opgeheven, nadat in 1874 nog een nieuwe school was gebouwd.

9. Marrum

In 1540 was Sijmon "schoelmeester toe Marrum".^e Op 9 jan. 1573 werd mr. Lambert Vliermael, dorprechter te Marrum en Westernijkerk, subst. grietman van Ferwerderadeel. Hij was reeds bijzitter.^f In 1580 was Sirck Hesselz koster in Marrum.^g In 1623, en waarschijnlijk al eerder, was Freerck Thomasz hier schoolmeester. In 1625 werd nog aan "mr. Fredericum Thomae, onse olde schoelmeester" 3 c.g. 16 st. betaald "van eenigh slatten bi sin fenne opte Mieden gedaan". Gedurende enige jaren blijkt nu niet uit de kerkvoogdij-rekeningen wie hier schoolmeester was. (Hun inkomsten waren de opbrengsten van het schoolland.) De kerkdienst werd in de jaren 1627-1628 verricht door Lycle Jelckes, terwijl Thijs Gerbens dorprechter was. Deze is in 1631 overleden. Een van beiden kan tevens schoolmeester zijn geweest. In 1631 werd het schoolmeestershuis opnieuw gedekt en opgeknapt; toen kwam zeker een nieuwe meester. In elk geval is in jan. 1632 "meister" Binnert Ruerts hier schooldienaar. Hij bekleedde die functie nog in 1636. In 1637 kwam mr. Harmen Jans. Hij vertrok omstreeks april 1640 naar Wanswerd. Hij komt in de lidmatenlijsten van 1639 voor. In 1640 kwam mr. Hidde Pierii met attestatie van Garijp. Hij was een drinkebroer: reeds in 1643-1644 was er sprake van afzetting, doch "op hope van betering" bleef hij gehandhaafd. In dec. 1647 kreeg hij een laatste waarschuwing, waarna blijkbaar afzetting spoedig gevolgd is. In 1648 werd hierover een proces gevoerd. De afzetting bleef blijkbaar gehandhaafd; hij vertrok pas in mei 1654 met attestatie naar Mercksloot.

-
- a Ferwerderadeel N 1.
 - b Authorisatieboeken.
 - c Processt. Crim., port. 73.
 - d *Leeuwarder Courant*.
 - e Registers van Aanbreng, Ferwerderadeel 1540, p. 43.
 - f Hof C, p. 156.
 - g Reitsma, *Oostergo*, p. 69.

Sedert 1648 was mr. Claes Claesen schoolmeester te Marrum; hij was een zoon van de schoolmeester van Oenkerk. Reeds in aug. 1650 vertrok hij naar Makkum. Zijn opvolger mr. Hillebrand Willems kwam in 1650 met attestatie van Britsum. Hij trouwde te Stiens op 2 maart 1651 met Trijntje Martens van Stiens. Intussen was het schoolland aan de kerkvoogdij gekomen en ontving de meester een vast traktement van 53 c.g. Hij overleed hier op 21 juni 1653; zijn weduwe Trijntje Martens is op 14 jan. 1662 overleden.

In 1653 kwam mr. Jacob Popesz, met attestatie van Wijns. Het traktement werd verhoogd en bedroeg in 1664 reeds *f* 84. Hij ontving als traktement o.a. uit een zathe en landen onder Marrum aan de Heereweg jaarlijks 2 st. "tot een worst voor de schoolmeester".^a Zijn vrouw was (reeds in 1656) Antie Jansdr. Zij leefde nog toen mr. Jacob op 5 maart 1673 stierf.

In juni 1673 werd mr. Johannes Couperus, schoolmeester te Bergum, "beroepen". In 1674 was hij tevens procureur-postulent bij het gerecht. Ook op 14 feb. 1677 was mr. Joannes Cuperus nog schoolmeester te Marrum.^b Hij ontving in nov. 1676 nog een half jaartraktement (*f* 42), doch in maart 1677 werd beslag gelegd op zijn inkomen door de chirurgijn mr. Machiel Gerrits Fontein. Het gevolg was dat hij werd "gesuspendeerd" (afgezet), want in mei 1677 ontving mr. Dirck Dirksen "schoolmeester te Niekerck wegens sijn gedane kerkdienst te Marrum ten tijde van mr. Couperius sijn suspensie 6 c.g. 12 st."

In mei 1677 trad mr. Jochem Dirks in dienst. (Hij was reeds op 2 april van dat jaar met zijn werk begonnen, waarvoor hij later loon reclameerde.) Hij liet hier op 24 april 1681 zijn dochter Grietje dopen. Op 12 okt. 1681 werd Jochem Dirckx, schooldienaar te Marrum, beboet wegens "plockhaeren".^c Van 1680 tot 1688 gebruikte hij een plaats van 40 pondemaat van Rixt Donia, Vrouwe van Ameland. In 1689 en 1690 was hij administrerend ("oldste") kerkvoogd en tevens dorprechter. Op Allerheiligen van 1724 ontving hij nog *f* 42 wegens een half jaartraktement, doch hij is voor mei 1725 overleden.

Zijn zoon Dirk Jochems, hier gedoopt op 6 sept. 1685, nam de school waar. Deze woonde toen blijkbaar in Wonseradeel en hoopte op de benoeming tot opvolger van zijn vader. Niettemin werd op 4 april 1725 mr. Bottje Pijtters van Teerns gestemd. Dirk Jochems betwistte hem de betrekking. Het werd een interessant proces, doch mr. Bottje kreeg de post, die hij op 12 mei 1726 definitief kon aanvaarden.^d (Op 21 maart 1726 hadden Gedeputeerde Staten Bottie Pijtters als wettig gestemde schoolmeester verklaard.) Het traktement bedroeg *f* 84 en de opbrengst van 5 pondematen schoolland, schoolpenningen en een woning.^e Reeds in 1716 was hij te Teerns gehuwd met Rinske DoytSES. Hij was ook dorprechter, o.a. in 1763 en 1764. Hij heeft hier gestaan tot zijn dood op 21 dec. 1772.

Op 23 feb. 1773 kwam mr. Koenraad Willems Meister van Beetgum; hij was daar echter geen schoolmeester. Het traktement bleef hetzelfde als dat van 1726. Hij was ook dorprechter en ontvanger en tevens koster en voorzanger. Hij trouwde te Marrum op 8 mei 1774 met Antje Gerrijts. Hij heeft hier gestaan tot zijn dood, die na okt. 1804 voorviel of in het begin van 1805. Zijn vrouw leefde toen nog.

Voor mei 1805 kwam hier Pieter Geerts Sijtsema (3e rang), eerder provisioneel te Birdaard. Zijn vrouw was Sijtske Pieters Jansma; ze waren omstreeks 1792 getrouwd. Het traktement bleef eerst nog gelijk, doch werd rond 1820 verhoogd. Het inkomen werd toen: *f* 196 en de huur van enig land en *f* 50 schoolpenningen. In de zomer van 1829 ging hij met pensioen. Hij is overleden te Oostrum op 26 mei 1838, oud 75 jaar.^f

Het traktement voor Marrum-Westernijkerk bedroeg in 1829: *f* 84 van de kerk te Marrum en *f* 11,40 van die te Westernijkerk, als koster, organist en voorzanger, en *f* 60 van het dorp Marrum en *f* 15 van Westernijkerk en de inkomsten van 1 bunder en 10 roeden bouwland en 73 roeden *greidland*, tezamen publiek verhuurd voor *f* 129 en de opbrengst van het kerkhofgrasgewas te Marrum en de voordelen als boekhouder van de graven aldaar (jaarlijks ca.

-
- a Hof III 18; 14 maart 1671.
 - b Ferwerderadeel C 2.
 - c Ferwerderadeel C 2.
 - d Zie: Processtukken Wonseradeel E 1.
 - e Reglement in het rekenboek der kerkvoogdij.
 - f *Leeuwarder Courant*.

f 6,50) met de schoolpenningen van 100 leerlingen à f 1,20 en die van 30 leerlingen van de avondschool 4 à 5 maanden à 5 tot 10 ct. per leerling in de week en vrije woning met tuin. In 1830 werd een nieuwe school gebouwd. Het inkomen werd toen ongeveer f 300 met schoolpenningen en een woning. Op 1 jan. 1830 kwam Hendrik Lodewijk Frederik Chaillet (2e rang). Hij was secundant en bijzonder onderwijzer in talen, etc. te Leeuwarden. Op 28 jan. 1830 trouwde hij met G. Diemer, geboren te Leiden in 1806. Hij vertrok in de zomer van 1841 naar Hallum.

Op 1 nov. 1841 werd Jan Jans de Vries (2e rang) van Rijperkerk benoemd. Hij vertrok op 12 mei 1850 naar Stiens. Op 1 okt. 1850 kwam Hendrik Jan Kremer (2e rang), ondermeester te Zuidlaren. Hij was vóór 1853 getrouwd met Anna Catharine Elisabeth de Boer. Op 1 dec. 1855 vertrokken zij naar Leeuwarden. Waarna op 1 maart 1856 Johannes Rommerts Metzlar van Wetzens benoemd werd. Hij was gehuwd met Jeike Thomas Laverman. Op 14 dec. 1875 werd weer een nieuwe school ingewijd. Metzlar is op 15 okt. 1897 overleden, oud 66 jaar. Hij zou op 1 nov. 1897 met pensioen gegaan zijn. Zijn vrouw overleed in 1926. Als hulponderwijzers waren in die tijd werkzaam: A. van der Woude (1859) en P. Hamstra (1861).

In 1897 kwam Tjeerd P. Veninga van Stiensers Tichelwerk. Hij was getrouwd met Y. Sijtsma. In 1925 ging hij met pensioen. Hij overleed op 19 mei 1930, op 63-jarige leeftijd, te Marrum. Hij was een broer van J. Veninga te Berlikum. In 1925 of 1926 kwam J. Posthuma van Sondel. In mei 1934 kreeg hij een tijdelijke aanstelling te Oosthoek.

Deze school in Marrum is op 27 sept. 1933 door de raad opgeheven, met ingang van 1 april 1934. Later werd dit goedgekeurd door Gedeputeerde Staten en werd de school op 1 mei 1934 officieel opgeheven.

Bijzonder onderwijs

In okt. 1901 werd in Marrum een christelijke nationale school geopend met als hoofd Pieter Cornelis Beukenkamp. Hij was geboren te Bergum op 2 april 1872 en was tot 1900 in Transvaal. Hij ging in 1936 om gezondheidsredenen met pensioen. Hij is in maart 1954 te Bergum overleden, op 81-jarige leeftijd. Op 1 juli 1936 werd A. Kingma van Oudega (W.) aangesteld. In 1954 was hij nog aan deze school verbonden.

In juli 1912 werd ook een hervormde school (CVO) geopend met als hoofd Tj. de Boer, eerder onderwijzer te Marrum en te Amsterdam. Hij ging op 1 juli 1952 met pensioen. In 1952 is de school vernieuwd met een 3e lokaal erbij. Als hoofd werd toen A. Jellema, onderwijzer te Leeuwarden, aangesteld.

In Marrum was ook een christelijke landbouwschool. Van 1949 tot 1954 stond R.J. Voortman aan het hoofd. Hij vertrok op 1 jan. 1954 naar Meppel. Hij werd toen opgevolgd door J. Nienhuis van Buitenpost.

10. Reitsum

Ook Reitsum heeft vroeger een schooltje gehad. Enkele schoolmeesters zijn bekend. In 1694 was mr. D. Douwes hier als schoolmeester; vermoedelijk was hij dat al sedert 1661.^a In 1708 was Hans Willem de Larions (of Larive) schoolmeester te Reitsum.^b

In 1712 kwam mr. Anne Ypes als schoolmeester te Hogebeintum, met attestatie van Reitsum. Hij zal hier wel één of meer winters de school hebben waargenomen. In 1739 vertrok Rintie Jenties, schoolmeester, naar Blija met Yfke Jans, zijn vrouw. Na 1800 is hier waarschijnlijk geen openbare school meer geweest.

Bijzonder onderwijs.

a Provinciale Bibliotheek, Ms. 1080.

b Provinciale Bibliotheek, Ms. 1092.

Op 25 mei 1875 werd een christelijke nationale school gesticht. Als hoofd werd toen L.J. Visser van Wanswerd aangesteld. In 1879 is hij naar Buitenpost vertrokken. Hij werd opgevolgd door Martinus Gaikema. Deze is op 13 maart 1939 te Leeuwarden, 87 jaar oud, overleden. Hij werd in 1884 opgevolgd door H.S. Dijkstra, onderwijzer te IJlst. Op 28 april 1911 werd K.A. Oldhoff aangesteld; in 1917 vertrok deze naar Bennekom. Zijn opvolger werd op 1 dec. 1917 N.H. Hemmes, die hier reeds als onderwijzer werkzaam was. In 1922 vertrok hij naar Opeinde-Nijega. Toen werd A. van de Berg benoemd; in 1955 was hij nog aan deze school verbonden.

In 1903 werd te Reitsum een hervormde schoolvereniging - op 12 mei 1903 Koninklijk goedgekeurd - opgericht. De eerste steen voor het schoolgebouw werd in 1904 gelegd door Rijpke F. Sierksma. In dat jaar werd de hervormde christelijke (CVO) school geopend; aan het hoofd stond J.D. de Jong. Hij werd in 1907 opgevolgd door F. Klijnstra. In 1922 werd T. Faber als hoofd aangesteld.

Op 10 okt. 1923 werd P.Y. Miedema benoemd. Deze vertrok in 1927 naar St. Johannesga. Zijn opvolger W. Folkertsma werd op 1 nov. van dat jaar aangesteld. Hij was daarvoor sedert 2 aug. 1910 onderwijzer te Wanswerd geweest. In 1954 was hij nog in Reitsum in functie. Het schooltje van Reitsum was toen de enige bijzondere eenmansschool in Friesland.

11. Wanswerd

In 1580 was Epo Rienickz hier als "schoolmeester, coster en organist"; hij was eerder organist te Franeker geweest.^a

In 1640 kwam mr. Harmen Jansz. van Marrum hier als schooldienaar. Zijn vrouw heette Brechtie Sijbrensd. In feb. 1652 en in mei 1654 was hij hier nog.^b Hij vertrok later naar Berlikum als orgelmaker en organist. In feb. 1658 stond hier mr. Claes Foppes, als schooldienaar en organist.^c Het traktement bedroeg 50 c.g. per jaar. In mei 1665 was hij hier nog. Hij was hier tot 4 juni 1670. Te Franeker werd in 1670 een Claas Foppes Garama aangesteld als organist; hij was tot 1692 in functie. Dit zal de Wanswerder meester geweest zijn.

Van 4 juni tot 30 nov. 1670 nam mr. Jelle Theunis de school en het orgel waar. Hij vertrok toen naar Oenkerk. Begin 1671 kwam mr. Pietter Hendrikx als schooldienaar en organist, hij kwam hier op 11 feb. 1679 nog voor.^d Het traktement bedroeg 53 c.g.

In sept. 1686 was mr. Gerben Jarigs schoolmeester te Wanswerd. Hij kwam in maart 1690 nog voor. In mei 1691 kwam als schooldienaar mr. Sijbren Harmens, met attestatie. Hij was in 1700 nog in Wanswerd.

Op 11 jan. 1706 was Harmanus Broeksma, schoolmeester en organist te Wanswerd.^e In mei 1712 was hij hier nog. Hij is in het voorjaar van 1716 overleden. Zijn vrouw Yefke Bokkes Bokma overleed op 2 april 1720 en werd te Hallum begraven. Zij lieten twee minderjarige kinderen na: Joucke en Hermannus.^f (In jan. 1711 was M. Wiersma dorprechter te Wanswerd.)

Op 1 mei 1716 kwam van Echten Jildert Claesen (van Egten) als schoolmeester en organist. Hij vertrok in jan. 1719 naar Ferwerd. Daarna werd mr. Hendrik Gatsonides schooldienaar en organist te Wanswerd. Hij vertrok in mei 1726 naar Menaldum.

Op 13 mei 1726 werd mr. Gerrijt Lieuwes van Franeker, gestemd tot schoolmeester en organist te Wanswerd. Hij was omstreeks 1707 geboren. Het traktement bestond uit f 39 en de

-
- a Reitsma, *Oostergo*, p. 63; A. Komter-Kuipers, *Muzyk yn Friesland oant 1800* (Bolsward 1935), p. 25.
b Archief Schwartzenberg, port. 32 no. 2 van Johan Onuphrius II.
c Kerkvoogdij-rekeningen Oudkerk.
d West-Dongeradeel H 1a.
e Ferwerderadeel C4.
f Leeuwarderadeel L3.

kosterswoning en -landen en de schoolpenningen à 6 st. per kwartaal.^a Zijn huisvrouw Aefke Alderts kwam in 1733 met attestatie van Gerkesklooster. Hij werd op belijdenis tot lidmaat aangenomen op 3 juni 1734. Hij was hier in 1736 nog en ook op 10 maart 1740 was hij hier nog aanwezig.^b

In 1743 was mr. Lucas Jacobs Hildema, schoolmeester en organist te Wanswerd. Zijn vrouw heette Debora Pijtters. Hij werd op 10 feb. 1746 aangenomen als lidmaat.

In dec. 1746 was Josua Nicolson hier schoolmeester en organist. Hij kwam van Leeuwarden en trouwde hier op 18 dec. 1746 met Aafke Jans van Heerenveen. Hij was hier in 1749 nog, doch vertrok korte tijd later naar Hindeloopen.

In mei 1752 kwam mr. Hendrik Bartels Idzerda, schoolmeester en organist, van Heeg. Hij was een broer van mr. Aeldert B. Idzerda uit Heeg. Hij trouwde hier op 21 mei 1752 met Trijntje Minnes Stienstra van Warga. Hun zoons Bartel en Minne zijn hier geboren op respectievelijk 14 jan. 1753 en op 3 mei 1757. In 1761 met hertrouwde hij met Antje Doekes Hellema van Hallum. Hij vertrok in april 1763 naar Huizum.

Hij werd in mei 1763 opgevolgd door mr. Wijger Doekes Hellema, schoolmeester en organist. Deze trouwde hier op 16 juni 1765 met Grietje Lijkles. Hij was hier in 1775 nog. Hij is in 1778 overleden. Zijn zoontje Doeke, geboren in 1766, was toen nog te jong om de school te bedienen zoals de gemeente wenste. De school is toen tot 1781 provisioneel waargenomen tot Doeke 15 jaar was. (In nov. 1781 was Oeds Sijbrens dorprechter van Wanswerd; misschien was hij ook schoolmeester.)

Doeke Wijgers Hellema heeft de school bediend van ca. 1781 tot aug. 1792, toen hij naar Wirdum ging. Ds. H. Pollius gaf van mr. Doeke Wijgers Hellema een zeer gunstige getuigenis aan de grietman van Leeuwarderadeel (29 maart 1792):

".....dat hij de achting van allen, die braavheid hoogschatten, verdient. Alle kundigheden, die tot eenen goeden schoolmeester vereischt worden, bezit hij en neemt al wat tot zijne bediening behoort met alle ijver en getrouwheid waar. Zijn gedrag is zeer voorbeeldig, hij is nedrig en bescheiden; zijne zielvermogens zijn meer dan gemeen schrandere; en gelukkig besteedt hij die aan 't onderzoek van 't allergewichtigste, aan 't onderzoek van den Godsdienst. Daarin geoeffend te worden is zijn groote toelag. Hij leest zeer veel van mijne boeken en hij leest met oordeel. Ik hebbe hem opgeleid om opentlijk in de Kerk te antwoorden en hij doet dit met eenen algemeenen lof. Hij staat hier in eene algemeene achting, de aanzienelijke eigenerfden achten hem. (...) De achting welke ik voor hem hebbe, doet mij zeer na zijne bevordering wenschen, te meer omdat hij in zijne betrekkingen van veel uitgebreider nut kan zijn in grooter schoolbestuur dan in dit dorp."

Waarschijnlijk heeft Hinne Sijtzes tussen 1792 en 1794 hier de school waargenomen. (Zie ook Niawier). In jan. 1794 was mr. Lijkle Wijgers Hellema hier als schoolmeester, koster en organist. Hij was op 29 okt. 1775 geboren als zoon van Wijger Doekes Hellema. (Hij was dus een broer van Doeke Wijgers Hellema.) Zijn vrouw was Jeltje Sijbrens Feitsma. Hij werd in 1806 beroepen naar elders, doch bleef toen zijn traktement (met f 100 ?) verhoogd werd. Hij was in 1809 kerkvoogd. Het inkomen bedroeg f 160 van de kerk en het vruchtgebruik van 3 bunder 30 roeden (opbrengst was ca. f 100), een woning en de schoolpenningen van ongeveer 40 leerlingen à f 1,20. Hij was tevens ontvanger van Blija. Hij deed in 1826 afstand van zijn functies. Zij vierden hier op 30 mei 1852 hun 50-jarige echtvereniging. Hij is te Wanswerd op 23 april 1861, 85½ jaar oud, overleden.

In het voorjaar van 1827 werd Jelte Tjitzes van der Ley (3e rang), ondermeester te Gorredijk, aangesteld. Hij vertrok op 1 jan. 1830 naar Ferwerd. In 1830 werd Gerardus Gilis van der Velde provisioneel aangesteld. Op 1 jan. 1831 kreeg hij een vaste aanstelling. Hij vertrok in sept. 1836 naar St. Annaparochie.

-
- a L.J. van Apeldoorn, *De kerkelijke goederen in Friesland*, 2 dln. (Leeuwarden 1915), dl. 2, p. 58-60. (Hier staat zijn beroepsbrief afgedrukt.)
b Processt. Crim., port. 106

In dec. 1836 werd Ritske Simons Clewitz (3e rang), van Lioessens, benoemd. In de zomer van 1837 vertrok hij naar Ferwerd. In de herfst van 1837 kwam Jan Gjalts Meijer (2e rang) van Bornwerd. Er kwam in 1863 een nieuwe school tegenover de kerk. Hij overleed op 28 jan. 1869, oud 56 jaar en 9 maanden. Zijn weduwe was J.T. Kingma. De hulponderwijzer E. Knoop nam toen de school waar.

Omstreeks juni 1869 werd Johannes Timmer, hulponderwijzer te Grijskerk, benoemd. Hij trouwde op 28 sept. 1869 met Ida Dijksterhuis van Grijskerk. Hij vertrok op 1 april 1873 naar Menaldum. Hij werd toen opgevolgd door G. Dijkstra van Birdaard. Hij vertrok op 1 sept. 1883 naar Oudehaske. Toen werd P. Bootsma, onderwijzer te Hallum, tijdelijk aangesteld. Op 1 aug. 1884 werd C. Castelein, onderwijzer te Leeuwarden, benoemd. Na zijn vertrek in 1887 werd de school opgeheven.

Bijzonder onderwijs

Te Wanswerd aan de Streek was reeds in sept. 1865 een christelijk nationale school (gereformeerd) geopend. Het eerste hoofd was in het begin van 1867 P.J. Westerhof van Rotterdam. Deze is in okt. 1871 vertrokken. Hij werd in 1872 opgevolgd door Carl D. Israël. Hij vertrok in 1874 naar Franeker, in 1882 naar Hoorn en in 1886 naar Oudebildtziel. In 1874 werd L.J. Visser benoemd. In 1875 vertrok hij naar Reitsum. Hij werd toen opgevolgd door W. Belgraver. In 1908 werd een nieuwe school gebouwd door N. Bulthuis van Buitenpost; kosten: f 10.170,-. De school werd op Pinkstermaandag 8 juni 1908 ingewijd. In 1917 werd A. Offringa benoemd. Hij vertrok op 16 april 1929 naar Leeuwarden. Hij werd toen opgevolgd door C. van der Kouwe van Munnikeburen. Deze was hier in 1954 nog in functie. In aug. 1955 kwam er weer een nieuwe school. Het oude gebouw werd verenigingsgebouw voor de gereformeerde kerk.

Een bijzondere school voor christelijk onderwijs voor Wanswerd en Birdaard is op 9 jan. 1866 ingewijd.^a Het eerste hoofd van deze school werd Abraham Meijer.^b Deze vertrok op 4 maart 1867 naar Velzen waar hij werkte (evangeliseerde ?) onder de kanaalgravers.

Ook werd te Wanswerd een christelijk nationale school (gereformeerd) voor de dorpen Wanswerd en Jislum geopend in maart 1884. De vereniging was reeds op 12 feb. 1882 opgericht in de pastorie van ds. D.H. Boonstra. Toen begon men ook spoedig met het geven van onderwijs; eerst in het lokaal van de hervormde gemeente. In 1887 werd de nieuwe school gebouwd.

Eerste hoofd van deze school werd in maart 1882 Jan Alberts, afkomstig van Ee; B. Krol werd onderwijzer. In 1893 vertrok Alberts naar Beetgum. Hij werd toen opgevolgd door J.W. van Beem, van Schettens. (Deze is op 4 mei 1929 overleden.) In 1917 werd W. Overall Jzn. hoofd van deze school. Hij was eerder onderwijzer te Oldeboorn (1900), Nijkerkerveen en Utrecht. Hij vertrok in 1928 naar Bajum. Toen werd J. de Vries Szn. benoemd; hij was hier in 1950 nog in functie. Op 25 aug. 1953 werd een nieuwe school geopend.

12. Westernijkerk

In mei 1629 was Jacobus Holterus, schoolmeester te Westernijkerk. Hij liet zich in okt. 1629 examineren voor predikant. Hij werd in dat jaar predikant te Akkerwoude. Zijn vrouw was Baukie Everts.^c In 1626 kwam mr. Beernt Gerrijts. Hij vertrok op 21 mei 1647 naar Bozum. Hij werd toen opgevolgd door mr. Pieter Rommerts. Deze vertrok in mei 1648 naar Arum.

a *Leeuwarder Courant*.

b J. Kuiper, *De geschiedenis der wording en ontwikkeling van het Christelijk lager onderwijs in Nederland* ('s Gravenhage 1897), p. 301.

c Romein, *Naamlijst der predikanten, sedert de Hervorming tot nu toe* (Leeuwarden 1886), p. 461.

In 1665 was mr. Kempo Clasesz "schoolmeester tot Nieukerck". Hij was getrouwd met Auck Hanses. Zij werd in 1661 lidmaat en is op 14 aug. 1666 overleden. Later trouwde hij met Bauk Gaatses van Huizum. Zij werd in 1668 lidmaat. Hij vertrok op 24 juli 1669 naar Hogebeintum. Hij werd toen opgevolgd door Willem Sijbesz, schoolmeester te Warga. In 1670 trouwde hij met Klaaske Gerrits van Leeuwarden. Hij was hier in jan. 1671 nog. In okt. 1676 kwam mr. Bouke Jouws, schoolmeester, te Holwerd met attestatie van Marrum-Westernijkerk. Hij is daar waarschijnlijk ook enige jaren schoolmeester geweest. In 1677 was mr. Dirck Dircks schooldienaar te Westernijkerk. Op 6 juni 1680 werd zijn zoon Geert gedoopt. Hij werd op 12 okt. 1681 beboet wegens "plockhaeren".^a Hij hertrouwde in nov. 1681 met Antje Hovinghs van Holwerd. Op 3 jan. 1686 werd hun zoon Johannes gedoopt. Deze is blijkbaar spoedig overleden, want op 2 nov. 1690 werd opnieuw een zoon met de naam Johannes gedoopt. Mr. Dircks was hier in 1701 nog. In nov. 1704 is te Ferwerd ingekomen: Antje Johannes, weduwe van wijlen mr. Dirck van Westernijkerk. In 1720 was zij nog in leven.^b

In het doopboek van Marrum-Westernijkerk komt een mr. Romke Pijtters voor. Daar hij geen schoolmeester in Marrum was, is hij waarschijnlijk te Westernijkerk schoolmeester geweest. Op 9 jan. 1707, 5 feb. 1708 en 29 juni 1710 zijn hier resp. zijn zoons Ulbe, Ulbe en Pijtter gedoopt. In jan. 1711 was H. Harmanus dorprechter te Westernijkerk. In 1741 was Tacke Taekes, kleermaker en meester "tot Nikerk", 52 jaar oud.^c

Verder in de 18e eeuw is van deze school niets meer bekend. De school is waarschijnlijk gecombineerd met die van Marrum. Op de eerste lijst van scholen in Friesland van 1806 komt Westernijkerk niet meer voor.

Bijlage:

Beroep- off Keurbrief van het School- en Organistampt van de Dorpe Wanswert, op Mr. Jillert Claasen, Schoolmeester tot Echten 1716.

Alsoo door 't overlijden van Harmanus Broexma het School- en Organistampt van den Dorpe Wanswert is komen te vaceren en het nodig was dat deselve plaats door een bequaam persoon weederom wort vervult.

Soo ist dat wij ondergeschrevene Ingesetenen 't regt tot Stemminge hebbende, offgelastigt van onse principalen op de aanschrijvinge van de Hoog Welgeb. Heer Jr. Binnert Heeringha van Grovestins, Grietman over Ferwerderadeel enz. enz. in dato den 22 April 1716 ll. en na voorgaande huijskondinge ende klocklippinge den 1 May ejusdem annis in de kerke van Wanswert bij malkander sijn gecompareert en vergadert, en bij meerderheijt van stemmen hebben verkoozen en gestemt, gelijk wij alsnog verkiesen ende stemmen door kragte deeses, tot Schoolmeester ende Organist van onsen Dorpe de Eersaame Mr. Jillert Claasen, schooldienaar tot Echten; hem opdragende onse kosterie-huysinge c.a. mitsgaders alle de Landen aan de school behoorende soo en als de voorgaande Schoolmeester dat heeft gehad om daar het vrije gebruik en genot aff te mogen hebben, geduirende de tijt dat hij het geseijde Ampt sal komen te bedienen, soo nogtans dat de Ingesetene de vrijheijt aan haar behouden van 't gebruik van de huijsinge tot haar Diaconie-Rekening en andere Dorpsbijeekomsten, alsmeede dat gedagte Schoolmeester sal moeten hoeden de floeren en andere lasten waarmede gedagte huijsinge en landen beswaart sijn; en daar en boven nog jaarlijks koomen te genieten een somma van 39 car.gl., gelijk de vorige Schoolmr. dat ook genoten heeft.

Waarvoor deselve Mr. Jillert Claassen gehouden sal weesen de Schooldienst en Organistampt vlijtig en neerstig waar te neemen gelijk een eerlijk persoon toestaat te doen, de kinders 't geheele Jaar door naarstig te leeren leesen, schrijven en catechiseren, sampt te leeren en

-
- a Ferwerderadeel C 2.
 - b Ferwerderadeel V 3, fol. 139°.
 - c Civiele processtukken.

onderwijzen in de Gebeden na de Gereformeerde Religie gebruikelijk, en voorts in alle goede Zeeden en gewoonten institueren, gelijk in goede en welgeregelde scholen gebruikelijk is.

Sullende van ijder kind in 't vierendeels jaar genieten tot Leergelt 6 stvs., exempt de kinderen welkers Ouders door de Diaconie off gemeene Armevoogden worden onderhouden, die daar van vrij en geëxcimeert sullen sijn, sullende deselve voor niet en om Gods wil leeren en onderwijzen.

Voorts sal gedagte Schoolmr. gehouden sijn des Sondags voor de preedicatie in de kerke een Capittel te leesen uijt Gods Heilige Woort eer hij begint te speelen op 't orgel; ook sal deselve gehouden sijn de Kerk, wanneer sulx van nooden is schoon te maaken en veegen. (Exempt als deselve Kerk geheelijk moet worden schoongemaakt, daaraan sal hij niet sijn gehouden); sullende de beesems, raagers enz. die hij daartoe van noden sal hebben, bij de kerkvoogden worden betaalt, gelijk ook moet geschieden van de Olije tot 't smeeren van de kloeken.

Ook sal de Schoolmr. gehouden weesen des soomers van oude St. Geert [=17 maart] tot aan Holwerder merkt, sijnde den 17 Sept., alle dagen te luijden, des morgens tot 4 uijr, als alleen Saturdays dan sal te 3 uijr morgens geluid worden om 't affvaren van 't schip, voorts tot 8 uijr des voordemiddags, en tot 2 uyren na de middags, mitsgaders des avonds tot 6 uijren, al 't welke des winters ook sal moeten geschieden, als alleenlijk dat van den 17 September off Holwerder merk tot aan de Oude St. Geert in plaats van 6 uijren 's avonts tot 8 uyren sal worden geluidt; voorts alles te observeeren en waar te neemen wat het school en organistampt meedebringt.

Aldus gedaan in kennisse van onse Handen en gewoontlijke verteijkeninge met de hand van de Dorp Regter van onsen Dorpe Wanswert als getuijge.

Actum deesen 1^e Maij 1716

[Get.]

F. Bavius, Aatte Bouwes, Wijtse Claasen, Lieuwe Klaassen, Nammen Minnolts, Harmen Elses, Lieuwe Jacobs, Pijter Pijtters, Anne Goffes, Hendrik Hendriks, Sijberen Orks, M. Wiersma.